

Többször jártam ide... Először 1952-ben mint epizódista,
egy minta-úttörőt alakítottam egy szocreál operettben mint
a Váli utcai általános iskola új vendégreceptő tanulatának
sokadik tagja. Másodszor gimnazistaként, leírom: 1955, 1956, 1957,
1958, 1959-ben. Talán én voltam az egyetlen aki — önkény-
szerűként — 1956. Október 24-én reggel 40 méterre meghá-
zelítettem az aluma matert, s csak Laci bácsi erőltetett kife-
jeresére (fehér kendőt is lobogtatott) fordultam vissza. Külte-
műség költött ide, de nem szerettem. Nem volt rajta szeretni-
vals epizód, hanem annál inkább. Előszörban onkológusoknál
Laky Péter, aki matematikát, fizikát, szépirologiát és bölcsész-
tanudat magabiztosan és kénytelen, gömbölyded hittel. Amikor
az onkológusok (1957 tavasza volt) bejelentette, hogy az
Október 23-án nem lenne fel, ő csak azt mondta, aludtam
még rá egyet, után a húsvéthéti órák felolvasott
48-as húsvéd nagypapa naplójából. Egyhangúan a harcu
15. nem kellett döntöttem. Kihelytelenül sötét tanár tani-
tolt miniket. Sötét kénytelen (fel, feljebb, le, lejjebb), igazi tanár
is lett, ~~maradt~~ maradt néhányból. Laky Péter panthollal akart
elpanthollani az öt megtámasztás között el zavart, s belehalt. Innen
indult el ő a tanár pályára (olvasóbb és utópróba lett belőle),
Kremer Endre tanár az iradalmi pályára (iradalmi pályára
lett belőle) kint kiskoruként (kint tornacsobak voltak, és alá kellett
tanúsítanom kint tanár úr aláírását, hogy tájfunként babérlevele-
ket szerkessek), egyetlen lettem 45-ös húsvéd, aki bölcsész-
pályára kerültem. Harmadszor szülőként jártam ide. Hallgatni Ver-
gázó úr, hogy felvállalhatok a cinteret is, hallgatni Ver-
gázó tanár úr INTEKTEIT a szülői érdeklődésén (ilyen akth-
van, sőt senki voltam hallgató elhár lettem végre igazi főnök-
Hatala-s diák, bár Ade és Kósa húsvéd utaltam ezeket a felejt-
hetetlen órákat). Negyedszor mostani negyedik diákok meghá-
zására jöttem, bejelentem arról, hogy az élelmiszeri lehet-e az
előtt egy negyedik gimnazistának elmentetve. Ott állt kénytelen
egy fiatal tanár is, aki éppen is tanított biológiára, s
most kénytelen biológusként embertani maximumára. Igen, ne feled-
jem, teát ittunk, s sötét a felelősségről is, s még kény-
sellték is — elfeledve, hogy csak szociológusként illett kény-
művés, s nem moralistaként — azt a felelősség-dózist, amit én
az élelmiszeri szótartam. Elfelgetttem, de nem is fontos, kénytelen
(= sötét) tanuló voltam, de ez a nagyszerű (amit kény-
kepton, vagy adhat magamnak?) értékesebb, mert egyértelműbb mércébe
mérhető, mint az akkori órák. Ötödször... (???)

1986. nov. 14.

1959

Kamard
István

A IV. D TRAGÉDIÁJA

Tragikomédia V felvonásban, előjátékkal, 5 jelenettel, 5 közjátékkal
Játszódik az időtlen időktől a jövőig

Szereplők:

A IV. D. OSZTÁLY TANULÓI,

valamint:

Lucifer

Fáraó

Mirthiádész

Homérosz

Szophoklész

Platón

Fliszar

Szókratész

Péróklész

Barbarossa

Tell Vilmos

Havelka

Bartos úr

Máli néni

Galilei

Főinkvizítor

Garay

Noé

Batu kán

Vörösmarty

Cromwell

Victor Hugo

Deák Ferenc

a Tér szelleme

a rendező

valamint:

tanárok, diákok, rabszolgák, katonák, műzsák, istennők, csatornázási mérnökök, tatárok, alabárdosok, arkangyalok, magányos gömbök és még sokan mások

allegórikus-realista mű

AZ ESZEMI MONDANIVALÓ EL VAN REJTVE?

UCCU RAJTA, KERESSÜK MEG!

a tartalom és a forma teljes egységben:

MIND A KETTŐ POCSÉK

Sok mellébeszélés, eltérés a témától,

MÉGIS MINDENNEK ELLENÉRE JÓ MULATÁST KÍVÁN A SZERZŐ

Kamarás István

aki mindent 1959-ben az értelmi és az
életregi bankett közötti napon
ötölte ki

ELŐJÁTÉK

Szín: A teremtés utáni első osztályfőnöki óra az I. D tantermében. A tanterem most még mennyország, Becsöngetés előtt néhány perccel. A tanulók most ismerkednek. Vidám zsidobongás. A falak és a tanulók lelkiismerete még tiszta. Az élsarokban a tudás és az örökélet fája a biológiai szertárból. A katedrát glória fénye vonja be.

EGY JÓZAN HANG *(a tömegből):* Hiába örvendezünk srácok, csak el kell kezdeni tanulni.

HAVELKA: Ráérünk majd májusban.

FLISZÁR: Attól függ, hogy jó lesz-e az osztályfőnök.

HAVELKA: Kevés vagány srácot látok itt.

FLISZÁR: Én ismerek egyet. Luci Feri, gyere ide!

LUCIFER *(feláll a harmadik padból, a rágó gumit a füle mögé teszi. hidegen)* Na, mi kell?

FLISZÁR: Fliszár Ákos vagyok a Váli útról, te honnan jöttél?

LUCIFER: Végtelen idők óta élek én, én vagyok a tagadás szelleme.

FLISZÁR: Az a kérdés, tudsz-e jól focizni?

LAKATOS: És csörögni?

LUCIFER: Egy talpalatnyi föld elég nekem, hol a tagadás lábát megveti *(a hatást várva szünetet tart)*

LAKATOS: Ennyi? Hát ez nem sok!

(Nyílik az ajtó, belép az osztályfőnök Úr, arkangyalok karától kísérve)

AZ OSZTÁLYFŐNÖK ÚR HANGJA: Jó reggelt, fiúk!

(néma csend)

ARKANGYALOK KARA: Erőt, egészséget, tanár úr!

AZ OSZTÁLYFŐNÖK ÚR HANGJA: Nos, fiúk, megkezdjük munkánkat. Most pedig felolvasom az iskola rendtartási szabályzatát *(felolvassa)* Megértette mindenki?

ARKANGYALOK KARA: Megértettük és magunkévá tesszük.

AZ OSZTÁLYFŐNÖK ÚR HANGJA: És ti, fiúk?

NÉHÁNY BÁTORTALAN HANG: Ha muszáj... szívesen

LUCIFER: Tanár úr, kérem, tisztelettel jelentem, nem tehetem magamévá, mert én vagyok a tagadás szelleme.

AZ OSZTÁLYFŐNÖK ÚR HANGJA: Hozd ki, fiam, az ellenőrződet, és érezd magad a pokol tüzére taszajtván. *(Lucifer le)* Szeretnék lelketekre kötni még egynémely dolgot. Ne szakítsatok a tudás és az örökélet fájáról, mert az a biológia szertárból van! Ne hallgassatok a csábítóra, ne járjatok az iskola mellé, mert akkor örökre ki lesztek taszajtván az ország összes középiskoláiból és paradicsomaiból. És, fiaim, az első bűnbeesésnél, az első egyes feleltélnél megkezdődik az a szép hagyományos népi mozgalom, amit fásításnak neveznek. Tehát akkor és csak akkor...

(Bense feláll)

BENSE: Tanár úrnak tisztelettel jelentem, tíz perc múlva kezdődik a világtörténelem.

(megtörténik az osztálynévsor felolvasása, öt perc múlva ismét feláll Bense)

BENSE: Tanár úrnak tisztelettel jelentem, öt perc múlva csengetnek, kezdődik a világtörténelem.

(az arkangyalok kara rázendít a „Lencse, borsó, kása, diák táplálása”-ra, és Mariska néni behozza az órarendet)

I. FELVONÁS

1. jelenet: a bűnbeesés

(Szín: az osztályterem, immár glória nélkül. A falak viharverték. A teremtés utáni második magyarra utolsó percei)

HAVELKA: Mennyi idő van még hátra?

FLISZÁR: Még négy perc. Addig csak kibírjuk. Borzasztó, hogy már a teremtés utáni magyarórán feleltetnek

MAGYAR TANÁR HANGJA: Na halljunk valamit az irodalomról mint az élet tükrözőjéről! Tessék, Havelka!

HAVELKA (*kimért lassú léptekkel közeledik*): Erzsi néni, kérem, nem tudtam készülni, mert..., mert fát hoztak.

MAGYAR TANÁR HANGJA: De hisz nálatok központi fűtés van.

HAVELKA: De nem is tudtam volna részt venni a műveletben, mert a lift velem együtt beszorult két emelet közé...

MAGYAR TANÁR HANGJA: És miért nem jelentetted az óra elején?

HAVELKA: Azért, Erzsi néni kérem, mert a mi házunkban nincs lift.

MAGYAR TANÁR HANGJA: Hát. fiam, ez egy jól megérdemelt egyes.

HAVELKA (*elkezd hadarni*): Azirodalomazélettanítómestere... mestere. Azéletazirodalomtanítómestere... mestere, tehát életre tanítja az irodalmat, és fordítva. Ebből az következik... (*elhallgat, majd hirtelen*), hogy valóságot ábrázolja. Hát lényegében ennyi.

MAGYAR TANÁR HANGJA: Ennyi elég is egy egyeshez.

(*a tábla mögül dübörgő, monoton hang szólal meg, mintha olvasná*)

HANG: Így bomlik meg az ősközösség egyesekre meg ötösökre. Egyesek lesüllyednek, mások fennmaradnak. Egyesek nagy mennyiségű fát gyűjtenek télire, így hamarosan kialakul az osztálytársadalom, még a félévi bizonyítvány.

(*csejtelnek, a hang elhallgat, többen odamennek Havelkához gratulálni*)

HAVELKA: Na srácok, ez is megvolt, egy időre legalább nem felelek magyarból, most már utánam az özönvíz.

1. közjáték a függöny előtt

RENDEZŐ: De kérem, kedves osztálybizottság, én elhiszem, hogy önök az osztály érdekét képviselik, de az özönvíznek most kell jönnie.

KORÁNYI: Kérem egy pillanatra (*gondolkodik*) Aszongya, hogy... Megvan. Szó sincs róla!

RENDEZŐ: Könyörgöm, kifejezetten utalás van erre az előző jelenetben!

VÁRADY: Sajnos nem lehet!

RENDEZŐ: De hát, kérem, ez a fejlődés menete.

NÁNAY: Nagyon sajnáljuk, de most indulunk az osztálykirándulásra, és ez az özönvíz nagyon megzavarná a programot.

RENDEZŐ: Hát akkor mit csináljak? Kihagyni nem lehet. Na jó, későbbre tesszük, de a botrányt önök vállalják. Szép kis káosz lesz ebből a darabból, ha, mondjuk a középkorban lesz majd az özönvíz.

2. jelenet: Egyiptomi óbirodalom

(*Szín: a Nílus partján. Köröskörül az antik kultúra termékei: a papirusz hulladékgyűjtő körül temérdek papirusz hulladék. Piramisok nagy választékban: oldalaikra írva felszínük, térfogatuk. Láthatók még öntözőcsatornák, a napisten temploma. az előtérben rabszolgák dolgoznak, együgyű munkadalokat énekelve*)

RABSZOLGÁK: Lencse, borsó, kása / diák táplálása / galuska, derelye / fogja meg emelje!" (*tavaszi szél fúj, kék az ég, a háttérben kitör egy rabszorgalázadás. Beszállingóznak a IV. D-sek*)

BÁRD: Mégsem a vízözön következik?

BÓNÉ: Nincsen a tananyagban.

LAKATOS: Jó, akkor nézzünk körül!

CSATORNÁZÁSI MÉRNÖK: Fiúk, én azért jöttem ide, hogy pár szót szóljak önöknek a csatornázás jelentőségéről. Talán páran kedvet kapnak erre a szakmáéra. Mint tudják, mi, egyiptomiak, felismertük az öntözés jelentőségét. Hasznos és eredményes tanácskozások után, úgy döntöttünk, vízzel öntözünk. Az óegyiptomi kultúra után megteremtettük a vízkultúrát (és

így tovább, a hallgatóság kezd elszállingózni. Fél óra múlva) Tehát, kérem, miről is van itt szó: adva van egy darab Nílus és egy darab gabonanövényféléesség. Na már most, hogyan juttatjuk el a Nílust a nővélyéhez? Most jön segítségünkre a csatorna. Ez a feladat pedig oly szép, oly nemes, akár csak az ősi példabeszédben, az egyszerű egy földműves (újabb félóra, már csak Csiszér marad ott, mert elbóbiskolt) Csak ezt a pár dolgot akartam elmondani, most pedig kinek van kérdése, problémája, ki akarja ezt a pályát élethivatásának választani? Igen Ön? Na jó, ön úgy is vidéki. Jól döntött! (Csiszér hűledezik) Ön majd a gyakorlati idő alatt a Bélcsatornázási Művekhez kerül, majd pedig kedvére oldhatja meg a csatornázási problémákat. (Csiszér gyorsan felkap egy öntözőkannát, dúsán megöntözi, s elszalad)

3. jelenet: Egyiptom, középbirodalom

(Szín: a fáraó palotájának oszlopai árnyékában ül, a tanári asztalnál. Két rabszolga legyezi. A fáraó szemmel tartja rabszolgákat, s ez előtte lévő tekerésre felírja a munkafegyelmet megsértők nevét. Az emelvényre felhallatszik a rabszolgák nyögése. Soraikból Bóné felvonszolja magát az emelvényre, és ügyesen úgy rogyik le a földre, hogy ne piszkolódjék össze nadrágja)

BÓNÉ: Felséges úr, aggódva kérde néped, hogy hány perc van még hátra, mert mind érzi, hogy betölti hivatását, ha néhány perced fűszerezni tudta A nép gúlaid fölött görnyed. Gömbjeid és parabolaid készek, de gúlaid, miket piramisoknak nevezesz, veritéket csálnak ki szolgáid homlokából. Ó uram, tudtad jó, hogy egységben az erő, ezért szerencsétlen szolganépedet egymástól elszigetelted, s ők most puszta léttükre vannak utalva, s két gyenge kezük, s a logaritmustábla segítségével kell hogy megbirkózzanak gúlaid térfogatával, melyek erőnket meghaladják. Ó fáraó, mégis, boldog vagy-e?

FÁRAÓ: Nem én, Úrt-érzek, mondhatatlan úrt. Hogy fog ez az osztály leérettségizni? Lám mlos56 is ott a harmadik padban egy percnyi dőre játék, egy hátrafordulás, és máris: Hozd csak ki fiam, a dolgozatfüzeted!

RABSZOLGA (földre veti magát) Ó, nagyuram, ne írd sejtelmesen egyenes hieroglifádat papiruszomra!

BÓNÉ: Hiába kéred őt, kínjainknak nem volt részese. Miért él a pór? A gúlához követ hord, s összehord itt hetet havat, mégse jön ki a térfogat, oszt szoroz és interpolál, sorsa mégis csak a halál. Nőnek, egyre nőnek a számok, tízezer, százezer, millió! Milliók egy miatt: egy rongyos gúla miatt!

FÁRAÓ: Ó minő rettentő beszéd ez?! Figyelembe vetted az alkotót?

KOZMANN: Ó, fáraó, sokat számít az, ha az eredmény két tizeddel kevesebb?

FÁRAÓ. Néked silány szám, nekem egy világ.

KORÁNYI: Ó, fáraó, nekem se jött ki gúlád.

FÁRAÓ: Belátom gyengeségeket, s majd kimódolom, mit tehetek ezen szerencsétlen dolgozatokkal.

A JÖVŐ ZENÉJE: Gúlaid le fognak omolni / népeid meg fognak bomolni / mert papíruszaik megsemmisülnek / hogy elmúlt idők romjain új élet fakadhasson.

4. jelenet: Egyiptom, újbírodalom

(A IV. D-sek a Szfinx elé érnek)

SZFINX: Ne tovább, halandó! Felelj előbb kérdéseimre! Oldd meg talányaimat! De csak egy feleljen egyszerre!

(Nánayt előre tolják)

NÁNAY: Ó, kegyelem, én nem értek a hieroglifákhoz!

SZFINX: Úgy hírlík, hogy versszerető halandó vagy, így aztán könnyű lesz egynémely József Attila szóképet megfejtened. Ím az első: „A fürgeteg fekete vadezüst, csattogó szívek árnya”

NÁNAY: Hát először is a fürgeteg képviseli a forradalmat, az árny a fennálló elnyomó rendszert, a vadezüst képviseli a fürgeteget, lényegében mindegyik képvisel valamit, és ez nagyon jellemző a költőre.

SZFINX: Szerencséd, hogy nem tudtam követni gondolatmenetedet! Ím második: „Gyöngykaláris nyakadon, bárányganéj, bárányganéj a havon”

NÁNAY: Nagyszerű konkrét kép, mely magáért beszél.

SZFINX: No várj csak, most jön a harmadik: „Lebeg, lebeg a tó fölött a gém. Gőzöl, gőzöl a friss tehénlepény”

NÁNAY *(teljesen leizzad)*: E kép nagyszerűen kifejezi osztályöntudatát, dekadenciáját, panteizmusát és a többi, amit ilyenkor kifejezni szokás. a gémekek körbe repülnek, s nem tudnak kitörni a körből, mely mint halálos gyűrű szorul köréjük *(utolsó erőfeszítésével)* És József Attila mint nagy humanista annyira sajnálta a gémekeket...

SZFINX: Nekem ebből ennyi elég. Megkapod a négyötödöt, ha megígéred, hogy elolvasod a Falu jegyzőjét, és akkor már csak egy feltételem maradt: szavald el a Közelítő telet!

NÁNAY: Segítség, segítség, rendező úr! Inkább jöjjön az özőnvíz!

(a IV. D-sek elrohannak)

SZFINX: Hát, álljatok meg! Vegyétek föl az anyagot időszámításunk után a 98. oldalig!

II. FELVONÁS

(Szín: Athén. Látható az antik görög kultúra minden nevezetessége, időrendre való tekintet nélkül: Akropolis, Poseidon templom, Zeusz szobrok, múzsák ligetei stb. Befut a kikötőbe a IV. D autóbusha, a diákok kiszállnak, s bejönnek a főtérrre, Péróklész vezeti őket)

PÉROKLÉSZ: Fiúk, megérkeztünk Athénbe. Az én homokórám szerint időszámításunk előtt 422-ben 12 óra 45 perc van. Egy óráig itt maradunk. Mivel a görög történelemmel nem sokat foglalkozunk, most itt mindet összehordva láthattok, Odüsszeuszról Nagy Sándorig, minden egy helyen. Fiúk, jöjjetek!

SZOLON: Legyetek üdvözölve, kedves idegenek. engem bizonyára ismernek, én egy alkotmányt szerkesztettem, de nem azért mondom, hogy dicsekedjek vele. Nézzenek körül.

(a IV. D-sek szétszélednek. A színpad jobb sarkában van Szókratész Akadémiája, éppen óra kezdődik)

PLATÓN: Filozófusok vi-gyázz! Professzor úrnak tisztelettel jelentem, ha $S \rightarrow P$, akkor $S_1 \rightarrow P_1$, csak hogy ma S_1 nem P_1 , tehát S nem P , hiányzik kettő, jelen vagyunk mi.

SZÓKRATÉSZ: Ha $M \rightarrow P$, és $S \rightarrow M$, akkor álljatok föl, és sétáljunk. Kérek egy töltőtollat!

ZÉNON: Ha minden töltőtoll jó, akkor néhány töltőtoll is jó. Csakis azért nem jó, hogy még nem találták föl.

SZÓKRATÉSZ: Jó megfeleltél. Nézzünk egy kis ismétlést, mert ismétlés a tudás atyja, fogja majd mondani Deák Ferenc, amikor átkel az Alpokon. Platón, mi a ló?

PALTÓN: A ló olyan szubsztancia, melynek, ha ajándékba kapják, nem szabad megnézni a fogát.

SZÓKRATÉSZ: Ki gondol mást?

EMPEDOKLÉSZ: Szerintem Platón a lótól nem látja a lóságot.

SZÓKRATÉSZ: Anaxagórasz, mi a logika?

ANAXAGÓRASZ: A logika gondolkodásunknak...

(Kiss jelentkezik)

KISS: Szerintem a logika nem logikus.

SZÓKRATÉSZ: Ön, ugye, szofista?

KISS *(félre)*: A fene ugye meg miért hoztam magammal az idegen szavak szótárát? *(fenn)* Nem én trappista vagyok.

SZÓKRATÉSZ: Ezt az irányzatok még nem ismerjük. Talán Leonidasz vallott ilyet, aki Thermophylénél lelte halálát.

KISS: Leonidasz vagy akkor halt meg, amikor élt, vagy akkor, amikor már nem élt, azonban az lehetetlen, hogy valaki meghaljon, amikor él, de éppen ily lehetetlen, hogy akkor haljon meg, amikor műár nem él, tehát Leonidasz nem halt meg. *(diádalmasan kivonul, a filozófusok sajnálattal tekintenek utána, nem tudni miért)*

GÁL: Menjünk inner, Bodobács, mert bele lehet örülni ebbe a filozófiába.

ENGELBRECHT: Nem láttatok Árvát?

OLASZ: Ott van a nagy hordó előtt.

BENSE: Ha megengeditek, hogy szerlény klasszikus műveltségemet működtessem, az ott a híres cinikus bölcselő, Diogenész hordója.

ENGELBRECHT: De mióta érdeklődik Árva ilyen hevesen a cinikus bölcsélet iránt?

EGY ATHÉNI POLGÁR: Bocsánat, ha megengedik talán nem tudom magyarázni.

Mostanában már nem divat cinikusan bölcselkedni, így Diogenész tekintélye is leapadt, ám ő akármennyire cinikus, bölcs is, ezért borkimérést rendezett be hordójában.

KAMARÁS: Nézzétek, Marost, Nánayt és Korányit, ők aztán valóban érdeklődnek a görög klasszikusok iránt!

(görögdinnyét esznek az athéni piacon)

PRÉDA: Szeretnék végre valami stramm ó-görög atlétával vagy katonával találkozni. Nem is értem, hogy lehet, hogy egyetlen ókori hadvezérrel sem találkoztunk.

GÁL: Figyelj csak!

(Harsonaszó, és bevonul Mirthiadész serege, élén a hadvezérrel)

ALVEZÉR: Hadvezér úrnak tisztelettel jelentem, létszám 332, felmentett 4258. Vigyázz, pihenj!

MIRTHIADÉSZ: Disznóság! Csürhe! Mától fogva magázni fokom a társaságot! Ha még egyszer elém kerülnek ilyen hiányos felszereléssel, valamennyit kirúgom! Hol van a 4258 felmentett?

ALVEZÉR: 4200-an elestek Maratónnál.

MIRTHIADÉSZ: Valamennyi igazolatlan! Tessék, felmentettek.

POGÁNÉSZ: Meg vagyok fázva.

PÜRROSZ: Én B1-es vagyok, fel vagyok mentve a perzsák elleni harcból, nekem csak a szkíták ellen szabad.

HEKTOR: Anyukám, aki istennő, írt nekem egy igazolást, ugyanis Herakleitosz még nem kovácsolta ki a pajzsom.

PATROKLOSZ: Én holnap indulok az olimpián.

PISKÓTÉSZ: Vezér úr...

MIRTHIADÉSZ: Vegye le azt a sálát a nyakából!

PISKÓTÉSZ: Ellopták a felszerelésem.

MIRTHIADÉSZ: Nem fogadom el egyiket sem. De még kettő hiányzik.

ALVEZÉR: Bárd és Jakus dekorálnak.

MIRTHIADÉSZ: Csapat, indulj! Egyes sorokra szakadozz! A tornamentesek indulnak a makedónok ellen, de előbb felássák a magasugró helyeket.

GÁL: Egy pillanatra babérkoszorús hadvezért! Ó, mondd, elérsz-e eredményt ezzel a módszerrel

MIRTHIADÉSZ: Érek-e vagy nem érek, az bizonyos, hogy aki nem halt hősi halált, azt nem engedem át az év végén!

KAMARÁS: Nézzétek, éppen erre jön a görög irodalom. Pálinkás jó reggelt, ó nagybecsű Szophoklész, ó Euripidész, ó Homérosz!

KOZMANN: Ismerünk jól titeket, ti voltatok azok, akiket kihagytunk.

KAMARÁS *(ujjain számlálva a hexameter szótagjait és ritmusát)*

Ó, te dicső, te világtalanul daloló lantos,
jutva el színed elé, sóhajtva köszönlek!

HOMÉROS: Jó idegen, tudd meg, nem olyan kebelemben a szívem,
hogy hagudnék vaktában, jobb mindig a mérték,
mert ifjú idegen, be pocsekul zenged a hexametert
Így idegen, felajánlom, nem beszéljünk hexameterben

Ó, idegen, szemem világa nem engedi, hogy orcádat lássam, költőtárs vagy-e, ha hitványka is?

KAMARÁS: Ó, nem, csak éppen szeretem az irodalmat.

KOZMANN: Itt van a költő, Kunczly.

HOMÉROS: Ó, nemes Kunczly, kérlek Zeuszra, zeng valamit lantodon!

KUNCZLY (*félre*) Zeuszra, örülök, ha valahogy átkecmergek magyarból az érettségim.

Kamarás, súgjál! (*Kamarás súg*) Nyári napnak alkonyulatánál, megállottam — tessék? — az anyám tyúkjánál.

HOMÉROSZ: Áll meg, poéta, ezt már megírta Petőfiklész is. Fohászkodj a múzsádhoz, és alkoss eredetit!

KUNCZLY: Hogy azt a leborult...

KAMARÁS: Egy strigula.

KUNCZLY: Ez még csak egy fohász volt. Súgjál. (*Kamarás súg*) A címe: Emlény

HOMÉROSZ: Eddig remek!

KUNCZLY: Ki kél pergő könnyű hintón / Arany haja mászkál / Mint egy tányér térdharisnya / A Szigeti Paszkál.

HOMÉROSZ: Bemelegítésnek jó! Csak ne szerénykedj! A mindenséggel mérdd magad. A mindenség legyen a mértéked.

KUNCZLY (*utolsó erejéből*) Mindenséggel mérem magam / Lángol minden s ég itt / A mindenség a mértékem / Azt a mindenségit!

HOMÉROSZ: Cifra szóvirág! Ó idegenek, hátatok ezt hívják költőnek?

KOZMANN: A költő lángoszlop,

HOMÉROSZ: Úgy van!

KOZMANN: Bölcs vén szivar, de te ezt nem láthatod, ó, Homérosz! De kérdezd csak meg Szophoklész!

Szophoklész: Úgy van! Minő lángoló színpompa koronázza fejét!

POGÁNY. Kedves Szophoklész mester, legyen szíves megmondani a címé, mert Önnel még nem levelezem. Hadd legyen valami örömöm, ugyanis megint pechem volt. Képzeljétek, az Attikai Nemzeti galériában Kornidész tanár úrral találkoztam.

KAMARÁS: Kedves mester, melyik tragédiáján dolgozik most?

SZOPHOKLÉSZ: Sajnos most éppen nem érek rá alkotni, mert hétfőre be kell írnom az irodalmi naplóba az Ödipusz király című tragédiám cselekményét és a jellemek rendszerét.

KOZMANN: Srácok kérdezzetek valamit Euripidésztől is, nehogy megsértődjék.

FÜLÖP: Legyen szíves megmondani, hol találhatók a nimfákok?

EURIPIDÉSZ: Ó, kérem, ma már csak a TÜKER-nél lehet kapni nimfát, 20 kilógrammot egy mázsa szénhez.

MAROS: Kedves Homérosz mester, megengedi, hogy egy portrét csináljak önről?

HOMÉROSZ: Nagyon szívesen, hiszen elveszítettem szemem világát. De térjünk vissza ehhez a költőhöz, min lángoszlophoz! Ez a lángoszlop, ha jól látom, nem költő, hanem egy közönséges szélhámos! Az ilyen négy részre kell kaszabolni, mint Aba Sámuelet. Hé katonák! PALLAS ATHÉNÉ (*alászáll*) Egy költőt nem lehet részekre bontani, ezt nekem, mint a művészetek istennőjének elhihetitek! Ejnye Homérosz, te sem figyelsz! Most pedig ne kószáljatok itt az utcán, menjetek irodalmi naplót írni! Ahány nappalkésőbb adjátok be, annyi egyes!

(*az istennő, a költők és írók el, Péróklész be*)

PÉRÓKLÉSZ: Fiúk, az én homokórám szerint kis idő múlva indulunk.

(*Kunczlyék elmennek, egy másik társság jön, Odüsszeusz vezeti őket*)

MELEGHEGYI: Képzeljétek, mit láttam az athéni piacon! Bondy és Bíró! Amióta megkezdődött a pénzgazdálkodás, állandóan pénzekkel gomboznak.

MOGYORÓDI: Ez semmi, de nézzétek Bónét azzal a két görög nővel andalogva a kor9ntoszi oszlopok alatt!

KAMARÁS: Tudod, hogy a régiség meg az antik a mindene, szóval régészkedik.

ODÜSSZEUSZ: Jóképű fickók vagytok, de nincs klasszikus műveltségetek! Le merném fogadni, hogy senki sem tudnám megmondani a görögség előtti kultúrák neveit.

KONCZ: Mikéne?

ODÜSSZEUSZ: Talán inkább „mit parancsol?”.

KONCZ: Mikéne...

ODÜSSZEUSZ: Mit parancsol?

KONCZ: Mitparancsolról nem tanultunk.

ODÜSSZEUSZ: Na jó, akarjátok-e fiúk, hogy elmeséljem falmelyik kalandomat?

KONCZ: Kötelező vicc!

(Odüsszeusz elmeséli egyik kalandját ógörögül)

LAKATOS: Ó, furfangos görög, tudjuk, hogy az alvilágban is ismerős. Nem vezetni minket oda?

ODÜSSZEUSZ: Csak 18 éven felülieket, de tudok néhány jó athéni mulatót, jóféle athéni nőekkel. Itt van mindjárt a sarkon a Calypso, Zeuszék is gyakran járnak oda. Ott hárfázik a hatyúpillantású Nauszika, a múzsák balettkara táncol, plusz még egy vurlicérosz.

PÉROKLÉS: Az én homokóráim szerint letelt az egy óra. Fiúk, jöjjetek!

LAKATOS: Püff neki hatyúpillantású Nauszika plusz vurlicérosz!

(beszállnak a buszba. Apolló alászáll)

APOLLÓ: Mielőbb tovább mennénk egy felvonással, nézzétek meg Kamarást

III. FELVONÁS

1. jelenet: középkori piactéren

(Szín: Középkori város, megcsapja orrunkat a feudalizmus poshadt levegője. Begördül a busz)

BARBAROSSA FRIGYES *(odasiet a buszhoz, kinyitja az ajtót, s beharsog)* Fiúk, megérkeztünk a középkorba. Az én óráim szerint időszámításunk után 9 óra 28 perc van. Fiúk, én fogom önöket vezetni, ehhez éppen eléggé középkorú és középkori vagyok. Kicsit szűk rajtam ezt a vértet, mint mondják a úrikisasszonnyok, kissé csöves. Kedves huszadik századbeli, önök az elsők, akik a jövőből jönnek, s ha jól tudom éppen a IV. D lovagrend tagjai.

NANAY: Ezt eddig mi sem tudtuk. De mindenek előtt melyik évben járunk?

BARBAROSSA *(erősen ráncolja sisakrostélyát)* Sajnos, ez most nem jut eszembe. A történelem, meg az évszámok mindig gyenge oldalam volt, de ez most nem fontos, úgy is kevés az időnk. Bemutatok önöknek néhány jellegzetességet, különböző középkori századokból. Szóval akkor, ez itt a középkor.

KONCZ: Nem is olyan sötét.

BARBAROSSA: Majd éjszaka figyelje meg! Talán legelőször a piactérre menjünk! *(a piactérről éktelen zaj hallatszik, Barbarossa eltűnik)*

MAROS: Hát ez hová lett? *(lefényképezi hűlt helyét)*

FÜLÖP: Kérdezzük meg ettől a két tisztos polgártól, miféle balhé van itt?

KAMARÁS: Ez Máli néni és Bartos úr, a kéményseprő.

GÁL: Pálinkás jóestét és boldog újévet kívánok! Tessenek mondani mi van itt?

BARTOS ÚR: Tell Vilmos, a híres lövész akar lelőni anyósa fejéről egy vadgesztenyét.

LAKATOS: Ezt meg kell nézni!

JÁTEKMESTER: Helyet, helyet! Félre, félre, pálya mérve! kezdődik az attrakció!

TELL *(beáll a körbe, hosszasan céloz, majd leereszti íját, a szemét törölgeti)* Szegény anyósom, kinek fogok én ezután szívkiüldit küldözgetni?

LAKATOS: Lám, a romlatlan erkölcsű lovagvilág!

(Tell ismét céloz, de a nyíl vessző, anyósa homlokába fúródik)

JÁTEKMESTER: Kissé pontosabban, biztosabban, máskülönben gyenge ötös.

BARBAROSSA: Na végre megvannak: Találtam valami érdekesek önöknek. Egy elitétet kínoznak a főtéren, késekkel dobálják körül.

OLASZ: Ez semmi. Mi a díszterem ajtajába dobáltunk késeket, még hozzá bizonyítványosztás előtt két héttel.

BARBAROSSA: Micsoda középkori brutalitás! De ha már megtörtén, megtörtént, akkor jöjjenek velem egy kis várostromra, persze iszonyú túlerővel szemben.

MAROS: Ez igen! A tornamentesek itt maradhatnak.

PRÉDA: Vársz! Hősi halottakra is szükségünk lesz.

2. jelenet: várostrom

(Szín: zordon lovagvár. Emlékeztet a Ságvári turistaházra. Felsorakoznak a hadak, felfegyverkezve szivacsokkal, makkokkal, almacsutkákkal, vizipisztolyokkal. Nánay mint hadsegéd vízzel teli kupucijában rohangál fel és alá.)

NÁNAY: Hogy kezdjük neki?

CSÓTY: Másszunk fel a falakra! Ez jogagyakorlatnak is megfelel.

SZABÓ TIBIKE: Inkább ássák ki a tornamentesek a vár négy sarkát, aztán majd kifordítjuk.

ALBERT: Bízunk az osztálybizottságra!

TÖBBEN: Úgy van! intézkedjen! Emelje föl a szavát!

(az osztálybizottság odaáll a kapu elé, s felváltva kiabálnak)

OSZTÁLYBIZOTTSÁG: Kinyitni! Kapus! Portás! Kulcsár! Sekrestyés! Nyissák ki!

Háremőr! Hetes!

VÁRADY: Tényleg, ki most a hetes?

TÖMEG: Bárd és bense.

(az osztály egyik fele azt akarja, hogy Bárd nyissa ki a várkaput, a másik meg azt, hogy Bense. Ordítózás, vita, veszekedés, dulakodás. Végül a két párt egymás ellen fordulva egymás ellen használja fegyvereit)

KAMARÁS: Látja, Barbarossa, ez a feudális anarchia. Bizony, mondom nektek, az osztály nem egységes, a klikkek megfertőzték a közösségi szellemet. A helyzet diszkriminális. Fiúk, írok egy olyan névtelen faliújságcikket..., de mégsem..., mégis inkább arra kérem az egeket, hogy özönvízzel pusztítsa a megrontókat és a megrontottakat. A jók számára áll a bárka, a férge se pusztuljon.

(mindenki szíve mélyéig megdöbben — Kamarás hülyeségén)

KISS: Az özönvízből még lehet valami, ugyanis a prognózis tartós száraz idő.

KAMARÁS: Vigyázzatok, gyűlnek a strigulák!

3. jelenet: özönvízben

(Szín: Zuhog az eső. A part mellett áll a bárka, tele IV. D-sekkel)

KORÁNYI: Mindenki itt van a kiválasztottak közül?

KISS: Csak kamarás hiányzik.

PRÉDA: Magunkévá tettük bírálatát, egységesen beszálltunk a bárkába, erre fel ő késik, s bontja a közösségi szellemet.

NOÉ: Ó kiválasztottak, mind itt vagytok? Hoztatok magatokkal a föld minden állatából egy-egy párt?

BAYER: Minek az, van itt állat elég!?

NOÉ: Hoztatok-e magatokkal egy-egy tankönyvet? Mert ha hoztatok, akkor tegyék be padba, és vegyetek elő papírt és tollat, diktálom az első példát

MOGYORÓDY: Erről maradt le Kamarás!

2. közjáték

RENDEZŐ: De hát önök reál-osztály, nem rostokolhatnak itt, a középkorban. Már régés-régen az újkorban kellene lenniük!

GÁL: Min-l közelebb kerülünk korban, annál közelebb kerülünk az érettségihez, és ez egyáltalán nem megnyugtató.

VÁRADY: Maradunk. Fizeti az osztálypénztár.

RENDEZŐ: De Barbarossa úr nem tudja önöket tovább vezetni, és ha nem vezeti önöket senki, akkor összekeverik a korokat, idöket helyeket.

KORÁNYI: Hagyja csak! Bízza ránk. Bízzon a IV. D-és szellemben. Mi már egy özönvizet és számtalan osztályozó-konferenciát túlélünk.

RENDEZŐ: Ahogy akarják. De aztán mindent szépen beírni az irodalmi naplóba.

4. jelenet: Róma

(Szín: az inkvizíció ülése. Az asztalon jegyzőködex és kísérleti eszközök)

FŐINKVIZÍTOR: A geofizikai év keretébe összeülő szent inkvizíció maga elé idézte Galilei mestert, hogy a meggyőződjön tévtanairól. Galilei mester, kérem, beszéljen a gravitációs erőről.

GALILEI: Eppur si muove!

FŐINKVIZÍTOR: Na, ez nem sok. Ezt meg is súghatták. Kérem e levezetést és a formulát! Látom, ez nem megy. Hát akkor és csak akkor engedem át, ha beszél a Galilei-féle távcsőről.

GALILEI: Kérem szépen, ebből nem tudtam készülni, mert ezt én még csak a következő években fogom feltalálni, ha nem égetnek el. Különben anyukám írt igazolást, az SZTK-ban voltam kivizsgáláson, ultraibolya sugárzással ördögöt üttek belőlem.

ALINKVIZÍTOR: Nem fogadhatom el. Hát akkor beszéljen a Van der Graaf-féle térdszalag-generátorról.

GALILEI: Uram, megtörtem. Nem mozog a föld. Nem ! Áll, mint rák a vetésben.

FŐINKVIZÍTOR: Miiiii???? Hogy nem mozog? Te mafla, hiszen tizenegy féle mozgást is végez! Máglyára vele! Atommáglyára!

FŐINKVIZÍTOR: Hát akkor jöjjön ki Kopernikusz.

ALINKVIZÍTOR: Hiányzik.

KONCZ: Levelező tagozat. Mint Pogány.

FŐINKVIZÍTOR: Pogány? Akkor jöjjön ki Giordano Brúnó!

ALINKVIZÍTOR: Őt már elégettük.

FŐINKVIZÍTOR: Akkor jöjjön ki Albert Dezső.

ALBERT: Kissé fáj a fejem.

FŐINKVIZÍTOR: Fő, még jobban is!

KORÁNYI: Osztály, menekülj!

3. közjáték

RENDEZŐ: Kérem, ez így nem megy tovább! Önök mindent felforgatnak. Így nem kapnak jó ajánlást a világegyetemre. Azt javasolom, a műsor hátralévő részében már ne Önök szerepeljenek, hanem inkább előadunk valami jó kis darabot. Itt van például betanulva: Ilka, vagy a Tatárok Magyarországon.

VÁRADY: Akkor inkább legyen Petejka, vagy a tatárokról általában.

RENDEZŐ: De kérem....!

VÁRADY: Kérem a tisztelt közönséget, hogy a 20 forintokat a következő szünetben fizessék be az osztálypénztárba!

5. jelenet: Paks

(Szín: Batui kán gazdagon díszített fővezéri sátra)

ELSŐ TATÁR: Uram, újabb foglyokat szereztünk. Egy autóbusszal jöttek, s megdézsmálták szőlőnket

BATU KÁN: Ez diszasság, pedig tanulták, hogy 1848-ban el fogják törölni a szőlódézsmát. Hányan vannak?

MÁSODIK TATÁR: Sokan megszöktek.

BATU KÁN: Van-e köztük, ki tetteimről zengene?

MÁSODIK TATÁR: Megnézem, uram.

(két fegyverese bevezeti Lakatos)

BATU KÁN: Á nagyszerű. No csak zengjen, fiam!

LAKATOS: Ó, te dicse nagyúr, dicsők dicsője... *(kívülről egy hang: „nyál!”)* Neved, ki diccsel ejtené, nem él oly walesi bárd!

BATU KÁN: Azt majd meglátjuk! Vezessétek elő Bárdot!

ELSŐ TATÁR: Dekorál, uram.

BATU KÁN: Akkor, fiam, te zengesz tovább, de ne sóderolj! Majd inkább én rendelek: közelítő tél.

LAKATOS: Ez nem volt kötelező...

BATU KÁN: Akkor elcsaplak.

LAKATOS: Azt akarod, hogy földönfutó legyek?

BATU KÁN: No-no, megélsz te a hantádból.

(Lakatos el, az egyik ajtónálló máris beveszi hantáját)

BATU KÁN: Most már vért akarok látni! Jöjjön a másik.

(Bevezetik Petejkát)

ELSŐ TATÁR: Ez a becsstelen háremed függönyrésén leskelődött.

BATU KÁN *(kardot ránt)* Óóóóó!!!!

PÉTERVÁRI. De uram, én detektív vagyok.

BATU KÁN: Készülj halálodra! Hívjátok be a véneket ítélkezni. *(vének be)* mi legyen emez elvetemült sorsa?

VÉN: Karóba húzatni!

VÉNEBB: Forró kefirbe mártani!

LEGVÉNEBB: Fulladjon meg saját bagójának füstjében.

LEGESLEGVÉNEBB: Miszlikre vagdalni, súlyát megmérni a művelet előtt és után, s bebizonyítani, hogy az anyag nem vész el, csak átalakul

BATU KÁN. Ez mind semmiség! Majd akkor én találok ki valami rettttteneteset!

(mindenki reszket, mint hajdú a harangöntéshez)

VÉN. most következik a retttttenetes úr retttttenetes ítélete!

BATU KÁN: beszéljen a tatárokról általában!

4. közjáték

RENDEZŐ: De kérem...

KORÁNYI: Megbeszéltük a sofőrrel, hogy lemegyünk Siklósra is.

6. jelenet: Siklós

(Szín: 1402-ben a siklói vár kapuja előtt. Megérkezik a busz)

GARAY: Köszöntöm önöknek a Garay-Cilley liga nevében. Mint tudják, most sorra alakulnak a ligák. Tegnap alakult az országos gyermekvédő liga, s maolnap megalakul Balaton Aliga. Már akkor tekintünk meg a várost! Itt fog állni majdan a barokk városháza. Jellegzetes szép barokk épület lesz.

(Bóné a fényképezőgépén babrál, aztán mégis meggondolja, nem fényképezi le, mert még nincs)

GARAY: Akkor menjünk be a várba!

(amikor a kapuhoz érnek, fegyvercsörgés, ordítózás)

ELSŐ ALABÁRDOS: Hé álljon meg!

MÁSODIK ALABÁRDOS: Azonnal!

(megragadják Bónét)

KORÁNYI: Kérem, mi ez?

GARAY: Mi történt, fiúk?

ELSŐ ALABÁRDOS: Lefényképezett a majdani barokk hatósági épületet, a későbbi rendőrséget! Kémkedés, felségsértés, pártütés.

GARAY: Ha valóban így lenne, fejeddel lakolsz. Szóljatok az alkimistának, hívja elő a filmet! *(néhány perces drámai csend)*

ALKIMISTA: Jaj, uram, nem akar előjönni!

GARAY: Micsoda? Honnan?

ALKIMISTA: A kútból. Beesett. hiába hívogatom.

IV. FELVONÁS

5. közzjáték

RENDEZŐ: Kérem, ne tegyenek tönkre, családos ember vagyok. Ha már maguk maradnak, rendesen csinálják. Csakhogy önök egyre passzívabb szereplő ennek a tragédiának. A közönség több aktivitást kíván. Most már én kérem önöket arra, hogy ne siessenek annyira.

Nemes feladat vár önökre. Meg kell védeniük Eger várát a török ellen.

KORÁNYI: Elvállaljuk.

(Szín: Egere, 1552-ben, a vár meglehetősen romlott állapotban, a bástyák fele már leomlott. Mindenfelé almacsutka becsapódások. a padok összevissza állnak. A IV. D-sek végvári öltözetben szétszóró csapatokban)

GÁL: Srácok, mi volt mára történelemből?

BÓNÉ (buzogányára támaszkodva arabul szitkozódik) A végvári harcok, különös tekintettel Eger vár védelmére.

KISS: Válságos a helyzetünk.

PRÉDA: Hol az osztálybizottság? Most mutassa meg, mit tud!

KORÁNYI *(lerágja az almacsutkát és a törökre dobja)* Az ajtó felőli padsor megy déli bástyához, a középső itt marad a kapunál, az ablakfelőli tanulja a történelem tételeket.

PSIKÓTY: Ez mégis csak disznóság. Ma van a századik történelem óra, és a török ma ostromol leghevesebben.

NÁNAY: Rádásul a következő óra orosz.

(dörrenések, majd egy krétaporral telített szivacs puffan Bondy hátán)

KORÁNYI: Megerősíteni minden helyet! osztálybizottság, utánam!

(az osztálybizottság a lovagterembe vonul, a rossz nyelvek szerint bridzselni)

MAROS: Ab-szurдум! *(fényképezőgéppel elhelyezkedik a buzogánytoronyban)*

GÁL: Fiúk, segítsetek itt, a kapunál. Hol van Csóty?

KONCZ: Jógázik.

CSÓTY *(Jógalégzéstől kipirulva)* Mi van?

GÁL: Gyere gyorsan a logarlécceddel!

BONDY: Logartábla nem jó?

GÁL: Nem !!!!

CSÓTY: Itt vagyok a léccel.

GÁL: Ezt a szöveget véd be légy szíves, mert beleakadnak az ostromlók!

(Korányi kinéz a lovagterem ablakán, és megelégedéssel szemléli az eseményeket. Csaba beront)

CSABA: Gyula, elvesztünk.

KORÁNYI: Mi baj van?

CSABA: Rettentően nagy baj van! A déli bástyáról le lehet látni az udvarra, odacsődült az egész védősereg, ugyanis a hős egri nőknek tornaórájuk van.

KORÁNYI: És ti, keleti bástyánál helytállók?

CSABA: Nekünk a legrosszabb, mert mi már nem férünk oda a déli bástyához.

KORÁNYI: Préda, a hős várívóbajnok, hol van?

BÍRÓ: A legveszélyesebb helyen.

KORÁNYI: Hála Istennek! Közel a kapuhoz?

BÍRÓ: Igen, de ebben a legveszélyesebb, hogy éppen az orosz írja, s ha belép a török, őt látja meg legelőször.

KORÁNYI: És a kapuőrök?

BÍRÓ: Bicskát dobálnak a kapuba.

MELEGHEGYI: Gyula!!!!

KORÁNYI: Mi kellene?

MELEGHEGYI: Mentsél fel a katonai szolgálat alól, mert családapa lettem.

BENSE: Ugye, nekünk, tornamenteseknek nem kötelező harcolni?

VÁRADY: Ajaj!! Elvesztünk!!!!

KORÁNYI: Valóban végünk van.

(szünni nem akaró almacsutkazápor)

CSISZÉR: Hol a Kamarás?

NÁNAY: Ott. győzelmi ódánkat írja.

CSISZÉR: Én az orosz akarom leírni róla.

(általános fejveszettség, belviszályok, feudális anarchia)

KORÁNYI: Nincs más hátra, mint kirohanni. Tanárért.

VÁRADY: Anna és árva a hetesek.

KORÁNYI: Hol vannak?

VÁRADY: Anna még nem jött meg.

KONCZ: Vácrátót nagyon messze van...

VÁRADY: Árva meg lenn van a pincében, a löporos hordókat őrzi.

KONCZ: Ha nem egyéb fajta hordókat.

KORÁNYI: KI megy tanárért?

MINDENKI: Koncz!!!!

(Konczot kilölik a várkapun)

KORÁNYI: Csak addig tartsunk ki! *(feláll egy szétlőtt bástyára és évszámokat kérdez)*

PÉTERVÁRI *(a bástya lyukon kémlel)* Jön! Jön!

(a győztes tanár, kíséretével, Konczcal bevonul)

ÁRVA *(félrebillent fejjel)* Tanár úrnak tisztelettel jelentem, osztálylétszám 46, hiányzik 12, Anna megjött.

TÖRTÉNELEM TANÁR HANGJA: Mi van, influenza járvány,

ÁRVA: Nem tanár úr, hősi halottak.

TÖRTÉNELEM TANÁR HANGJA: No hát én is találkoztam egy ilyen hősi halottal a

Nemzeti Galérián. Micsoda rendetlenség és feudális anarchia van itt? Harc, közdelem folyt itt úgy egyáltalán?

KORÁNYI: Eger várát védtük, de nem sikerült kihúzni az óra végéig.

TÖRTÉNELEM TANÁR HANGJA: Akkor nézzük a török elleni harcot, , küzdelmet!

Vegyetek elő egy kis darab papírt, mint olyat. *(sóhajok)*

KONCZ: Most kezdődik a 150 éves uralom.

TÖRTÉNELEM TANÁR HANGJA: Koncz mester, ne beszélgessen, mert három részre szakítom a dolgozatát.

(megkezdődik az uralom, a IV. D elveszíti függetlenségét, és jó jegyeit történelemből. Míg a harcosok a dolgozatot felett nyögnek, a szférákból zengzet szól, melydicsőségüket idézi)

Fel harcra, küzdelemre, úgy egyáltalán

Légyen sorsunk röpdolgozat, vagy akár halál,

Bőségesen nehéz tantárgy a történelem

A mi munkánk a tanulás, a harc, küzdelem.

V. FELVONÁS

1. jelenet: a technika világa

(Szín: az Ember tragédiája falanszter jelenetéhez hasonló, mindenfelé hatalmas, eddig ismeretlen gépek, és mindenfelé már jól ismert emberek)

FŐTECHNOLÓGUS: Köszöntöm a híres reál osztályt a jövőben. Önökről már sokat hallottunk, dicső tetteikről mikró, sztereo és horoszkópjaink sok mindent felfogtak, így például a dobogókői vizipisztoly és makk csatát, az ablakon kilógatott táskát, az utolsó órákról való elmaradozást. Hallottunk Kiss Árpád szonátaestjéről, a bagós klubról, Maros úr körömpörkölt-gyűlöletéről és örökbecsű fényképeiről, kamarás úr striguláiról, Préda, te vársz, rólad nem mondok semmit. Hát akkor tessenek körülnézni. Itt van először is egy szcintillációs esernyő, a felvillanások az almacsutka-bechapódásokat jelzik az önök tantermének falain. Itt van a Wilson-féle ködkamra, ez éppen azt mutatja, mekkora köd van egy matekból felelő — ne nevezzük meg — fejében. Önök mit szeretnének megtudni?

BONDY: Azt, hogy Cromwell vagy Hernani?

VÁRADY: Ez mindenkit izgat, még azokat is, akik nem neveztek be a szellemi olimpiászra. Végre eldől, hogy melyik darab jelentett stílusforradalmat.

FŐTECHNOLÓGUS: Bekapcsoljuk a 19. századi hereoszkópot.

VICTOR HUGO HANGJA: Mit karnak tőlem?

KAMARÁS: Kedves mester! Nem dőlt el olimpiászunk nagy kérdése.

VICTOR HUGÓ HANGJA: Hát az úgy volt, hogy egyszer jön a feleségem, s ekképpen szól: „Apukám csinálj már te is egy kis stílusforradalmat! A Hudákné férje a földszint kettőből már kettőt is csinált.” Mire én: „Hát az meg mi?” Mire ő: „Hát az olyan... stílusforradalom”. Mire én: „Aztán melyik jelentsem stílusforradalmat, a Hernani vagy a Cromwell?” Erre nem tudott mit mondani. Én meg az utókorra bíztam. Ennyi.

BONDY: Sebj! Éljen Cromwell!

VÁRADY ÉS NÁNAY: Éljen Hernani!

CROMWELL: Jó, jó, jó, ne kiabáljanak!

BONDY: Maga az?

CROMWELL: Itt kaptam munkát. Mostanában a kutyának sem kell polgári forradalom. Tudják az ismérveit? (nagy csend) Át kellene ismételni, mert ismétlés a tudás atyja...

KAMARÁS: Mondta Deák Ferenc amikor átkelt az Alpokon.

DEÁK FERENC (előjön egy gép mögül): Szó sincs róla, ezt én sohasem mondtam. akkor én a híres beszédemet mondtam el, hogy tűzbe jöjjelek, mert kutya hideg volt.

NÁNAY: Kedves főtechnológus úr, mit csinál itt a haza bölcse?

FŐTECHNOLÓGUS: hozzászólásokat különböző értekezletekre.

DEÁK FERENC: Most éppen egy bíraltam magamat a kiegyezés miatt.

ADY: A kiegyezést hagyjuk, jó!

BONDY ÉS KUNCZLY: Jé, az Ady!

ADY: Húha! Vörös jelek a hadak útján, Hunniában valami készül. Bocsánat, ezt a ziccert nem hagyhattam ki. Különben jó maguknak, fiataloknak és moderneknek, mert most már nincs szükség írókra és költőkre. Már gépek írják a költeményeket. Pocsékokat, de ennek a századnak ez is megfelel.

VÖRÖSMARTY: MI csak gépkezelők lehetünk. Ezek a gépek meg nem értenek a költészethez, összekeverik Vörösmarty epikáját Vörösmarty apukájával.

FŐTECHNOLÓGUS: Ugyan már, ne berzenkedjen! Próbálják csak ki! Kamarás, jöjjön ide! Tessék, a gép, a gomb és a tekercs...

(Bense felkap egy vasrudat és rá akar sújtani a tekercsre, alig bírják megfékezni)

FŐTECHNOLÓGUS: De kérem, ez egy szinkronmotor.

BENSE: De ez tekercs, primer tekercs, és énbennem felvillant az ősi dicsőség!

FŐTECHNOLÓGUS: Folytatom. Kamarás úr, írjon ezzel a géppel egy jó kis Vörösmarty verset. legyen a címe: Búvár Kund. Tartalom és forma egysége, ez a nyitja a dolognak, emlékszik?

VÖRÖSMARTY. Valóban csak ennyi? Nem írhatnám meg, mégis inkább én ezt a csekélységet?

FŐTECHNOLÓGUS: Na nyomja már le, Kamaráskám! (*Kamarás lenyomja a gombokat*)

Jaj, ne! Modern mondanivalót nyomott le az antik téma mellé, és formának óvodai tanmesét.

Storno az egész!! Leállni!

VÖRÖSDMARTY: Olvassuk csak fel elrettentő példának:

KAMARÁS: Zottmund bácsi esete a fúróval

Fegyvert, s vitézt énekelek, boci-boci tarkát,
 Hogy fúrta meg Zottmund bácsi németek hajóját.
 Német bácsik megtámadták az magyar vidéket,
 erről szól a história, amit elmesélek.
 Német császár, gonosz bácsi egy nap kigondolta,
 Magyar király szép országát hogy ő elrabolja.
 Ecki-becki tengerecki, úgy lett ahogy mondta
 Duna folyón leúsztotta hajóit suttyomba.
 Béla király, magyar király nyakig ült a pácba,
 Fájt a feje hazájáért, s kínozták a nátha.
 Azon törte buksi fejét, ezután mi legyen
 Legyőzi a német császár, az lesz ám csak szégyen.
 Dunaparton üldögélt ő reggel, délben, este,
 Virrasztott én gondolkozott, s a hajókat leste,
 Egy szép este, mikor minden jó gyermek már alszik,
 Béla bácsi felrebben, mert léptek zaja hallszik.
 Zottmund vitéz jöve arra, híres neve, rangja:
 Főkönyvelő a királyi adóhivatlba.
 Béla király ne búsuljál, egyet mondok néked,
 Elpusztítom a hajókat, pukkadjon a német.
 Rábámul a király s úgy tesz, mintha rosszul hallaná,
 te egymagad akarsz győzni, ugyan menj a víz alá.
 Úgy legyen, szólt Zottmund vitéz, és máris a vízben volt,
 Béla király hüledezett, s nevetett a telihold
 Odaúszott a hajókhoz: megállj piszok német!
 Mielőtt még felébrednél, megfúrlak én téged!
 Mivel, hogy a hivatalban fúrás volt szakmája,
 és hogy jól fúrt megérezte minden kollégája.
 A hajókkal sem volt gondja, egy-kettőre végzett,
 megfúrta egy óra alatt Zottmund az egészet.
 Béla bácsi, sej, megörült, amikor meglátta:
 hogy a hajók elsüllyednek, s egy-null a javára.
 Kijöve a vízből Zottmund, a nép éljenezte,
 király bácsi a háláját néki kifejezte.
 Kedves fiam, mi jutalmat adjak mostan néked?
 Ugyan, hagyja Béla bácsi, fúrásból megélek!

FŐTECHNOLÓGUS: És most kapnak egy vérbeli műszaki problémát. Két jelentkezőt kérek, aki ért a rádióhoz! (*Stépán és Kunczly jelentkeznek*) Önök rádióstúdióink rádiósnegyedórájában fognak szerepelni. Válaszolna a hallgatók technikai jellegű kérdéseire. Tessék, bekeverjük a kérdéseket, és máris válaszolhatnak (*gong*)

KÉRDEZŐ: Nyolc lámpás rádióm helyett néprádiót vettem, mit csináljak a régivel?

KUNCZLY: Több lehetőség van. Fordítsuk fel, s földet téve bele, ültessünk bele növényeket, 110 és 220 volton egyaránt működik, s jól el van virágföldelve.

STÉPÁN: Vízet téve bele akváriumként is használhatja, a víz benne lehet rövid- és középhullámú.

KÉRDEZŐ: Nem, szól a rádióm. Komám azt mondja, nincsen jól elföldelve. Igaza volt. hazamentem, s rögvést elföldeltem a veteményesbe. Már egy hónapja várom, de nem szólal meg. Most meg elfelejtettem, hol ástam el. Mi tegyek?

STÉPÁN: Öntözgesse, kapálgassa, hátha tavaszra kinő.

KÉRDEZŐ: Mióta rádióm a kéménybe esett, egyszerre szól rajta a Kossuth és a Petőfi, mit tegyek.

KUNCZLY: Kedves felesége hallgassa a Kossuthot, Ön a Petőfit, aztán cseréljenek.

KÉRDEZŐ: Kérem az én rádióm gyakran kihagy, olyannyira, hogy csak a szünetjeleket hallok. Mit tegyek?

STÉPÁN. Becsülje meg a keveset is, és ha már kívülről tudja a szünetjeleket, már a rádióra sem lesz szüksége.

KÉRDEZŐ: Mikor bekapcsolom, zúg, visít, lángokat lövell, majd cuppogások hallatszanak, mit csináljak? Megőrülök!

KUNCZLY Ritka természeti tünetekben részesül, ezért irigyeljük. Figyelje meg őket, jegyzeteljen, s ha abbamaradnak a jelenségek, értesítsen minket. (gong)

FŐTECHNOLÓGUS: Ez igazán jól sikerült, megmentették az osztály becsületét.

KISS: Most hová? Nem mennénk az űrbe?

FŐTECHNOLÓGUS: Szívesen kilőjük magukat, mert látom, inkább az űrbe mennének, mint érettségizni. Pedig annak a bűvköréből nem tudnak kitörni. No szálljanak be. Várjanak még! Milyen szakos lesz az elnökük?

KONCZ: Erőszakos.

2. jelenet: az űrben

(A IV. D-sek az űrben lebegnek, köröskörül magányos gömbök, a hangulat tragikus, az állapot súlytalan)

A TÉR SZELLEME: Ez itt a végtelen tér, itt metszik egymást a párhuzamosok. A végtelenben akárhol felvehetsz egy vetítősíkot, mert lelsz dőféspontot, melyet transzformálhatod le a földre. Ó, halandó, tudod-e, mivel lehet áthidalni a végtelent.

KONCZ: Pallóval.

A TÉR SZELLEME: Isten barma! Ne játssz a végtelennel, nem lehetsz ura, mert te a földhöz vagy kötve. Ó, nyomorfik, kár az időért, mars le a földre, éretlenek vagytok ti a végtelenre még!

3. jelent: A József Attila Gimnázium előtt

(Megérkezik a busz, a IV. D-sek kiszállnak.)

KORÁNYI: Ezer éveket jártunk be, de ez a következő két hét sokkal több fáradságot ígér.

VÁRADY: Eger ostroma után egy érettségi.

NÁNAY: A Szfinx kérdései után majd Erzsi néni kérdéseire is kell felelni.

KAMARÁS: Naiv epizs helyett írásbeli.

LAKATOS: Lencse, borsó, kása helyett Közéltő tél.

TÖBBEN: Hát ez a IV. D tragédiája.

AZ OSZTÁLYFŐNÖK ÚR HANGJA: Mondottam, fiam, küzdj és bízva bízzál!